

De Schepping van Michael

Michael Kaptein

Achterflap

Tien jaar geleden is vrijwel ieder mens als een standbeeld stilgevallen en met de blik op de eindigheid overleden. De weinigen die de plaag hebben overleefd lijken allemaal de dood op afstand te houden door vreemde rituelen uit te voeren, offers te brengen of simpelweg te vergeten dat de plaag bestaat. Michael Ambrosius is een van die overlevenden. Hij zwerft rond in een wereld waarin de natuur langzaam bezit neemt van de akkers, de straten, en de huizen; een wereld waar chaos zijn intrede doet. Michael mijdt mensen en mijdt zijn eigen verleden. Wanneer hij gedwongen wordt zich bij een groepje overlevenden aan te sluiten, wordt hij geconfronteerd met zijn leven van voor de plaag – en met de vraag of hij iets met de uitbraak te maken heeft.

'Ze denkt aan mythen over goden, aan Izanami en Izanagi, aan Boeddha en Jezus. En wellicht aan de Godin van de berg Shiranui, en ze vraagt zich af of hier niet hetzelfde mechanisme werkzaam is.

Orito stelt zich de menselijke geest voor als een weefgetouw waarop verschillende draden van geloof, herinnering en verhaal tot een geheel worden verweven dat in de wandeling de naam Ik draagt en dat zich soms zelfs Perceptie noemt.'

David Mitchell – *The Thousand Autumns of Jacob de Zoet*

Deel 1

Michael Ambrosius leunde met beide handen op de wasbak, de twee kakkerlakken negerend die stil in de kom zaten. Zijn spiegelbeeld – een gezicht dat met de tijd als een stuk hout verweerd en gebarsten was – toonde met iedere centimeter die hij dichterbij kwam een nieuw stukje verval. De lijntjes rondom zijn ogen bleken zich bij nader inzien tot nóg fijnere lijntjes te vertakken en zelfs in zijn wallen kon hij nu nieuwe groeven ontdekken, als rivierbeddingen die zich door de jaren heen in het landschap ingesleten hadden. Het is een oude kop, dacht hij terwijl hij met zijn wijs- en ringvinger een plooi in zijn voorhoofd glad trok. Er valt niets meer aan te doen. Hij liet de plooi weer terug in het gelid schieten en streek zijn lange, grijze haar naar achteren. Misschien was het tijd dat hij er iets vanaf haalde. Net als zijn baard hing het soms in zijn eten. En nu het herfst werd zou het bos met al zijn bladeren, takjes en dennenappels er weer in achterblijven, zodat hij er als een haveloze bosgod bij zou lopen. Een god met een onheilspellende profetie; een boodschap die deze verslagen wereld niet tot leven ging roepen, maar het alleen maar erger zou maken, tot er niets dan de ruis van de natuur over was – het zoemen van insecten, het krijsen van de vogels, het barsten van de knoppen en het vallen van het blad. Hij vroeg zich af of hij zo iemand wilde zijn, of misschien al was. Iemand die het einde van de wereld predikte, die nergens ruimte liet voor een nieuw begin. Het antwoord was zinloos; de wereld was al tot zijn einde gekomen, het naschrift al geschreven, en waar hij nu rondwaalde wist hij niet. Op een plek buiten het verhaal misschien, in het niets van de laatste, witte bladzijde.

Hij keek naar het brede raam dat hoog in de muur zat, tegen het plafond aan, zodat niemand naar binnen kon kijken. Naalden zonlicht staken door de ruimte. De zon ging zo meteen onder. Hij moest haast maken; zich minder door zijn gedachten af laten leiden. Zijn spiegelbeeld had zijn aandacht getrokken toen hij hier binnenkwam. Er had had een grijze waas over hem gelegen, veroorzaakt door een laagje stof. Toen hij het had weggeveegd en zichzelf goed had bekeken, bleek niet alles aan het stof te wijten. Hij werd oud; zijn beeltenis vergrauwde. Hij was even stilgevallen, had een moment genomen om het tot zich door te laten dringen. Nu schudde hij het weer van zich af. Stilstaan bij het einde kon een mens verlammen. Hij moest in beweging blijven; de zeis geen kans geven zijn nek te raken.

De kleedkamer zelf had hij nog niet onderzocht. Tegen de muren stonden lage bankjes en er waren kleedhokjes en douches. Sporttassen stonden open; ooit kleurige kledingstukken hingen nu als verwelkte bloembladen over de randen. Het rook er muf – zo rook het tegenwoordig overall. Het was geen plek waar hij normaal gesproken iets van waarde vond, hoewel hij wist dat het de moeite kon lonen om zelfs de meest onwaarschijnlijke plekken te onderzoeken. De dameskleedkamer op

een sportterrein; hij kon er vrij in- en uitlopen

Hij rommelde tussen de kleding in de tassen en vond een flesje shampoo. Nog halfvol, genoeg voor weken. Hij liet het in de zak van zijn lange jas glijden en liep naar het voorste hokje. Een douche die al een jaar of tien niet gebruikt was. Zelfs de kakkerlakken hadden hier niets te zoeken. De hokjes ernaast waren ook leeg; stoffige tegels en sinds lang vergeten sokken.

Hij had de moed om iets bruikbaar te vinden al grotendeels opgegeven, toen de deur van het laatste hokje weerstand bood en weigerde om verder dan een centimeter of vijf open te gaan. Het moest een toilet zijn, net als het vorige hokje. Michael kreeg het gevoel dat er kleine beestjes langs zijn ruggengraat kropen, beestjes die met hun kriebelende pootjes zijn zenuwen onaangenaam beroerden. Zijn maag trok samen en zijn spieren verstrakten. Hij had het al duizend keer eerder gezien, hij wist wat er zich achter die deur bevond, toch bleef het een ongemakkelijk moment.

Hij knielde en keek onder het deurtje door. Twee sportschoenen met ertussen op de vloer de kromming van een hockeystick. Vaalgrijze sokken – waarschijnlijk ooit wit geweest – staken boven de schoenen uit en liepen omhoog richting knieën die zich ergens voorbij zijn blikveld bevonden. Moeizaam ging hij weer staan, waarna hij met zijn rechterhand zijn baard vastpakte en het deurtje voor hem bestudeerde. Hij kon er net zo lang tegenaan trappen tot het mee zou geven en hij het hokje kon inspecteren op iets bruikbaar. Een oplossing die wel zou werken met wat inspanning. Toch verzon hij liever iets anders. Deze plek was een van die plekken die hij het liefst zo veel mogelijk intact hield. Hij had al genoeg stof op doen dwarrelen, veel meer dan in een tombe toegestaan was.

Terwijl hij zijn vingers als een kam door zijn baard liet glijden, viel zijn blik op de scharnieren. Twee stuks, ieder met twee schroeven op het plaatmateriaal bevestigd. Michael tastte in zijn broekzak, haalde een dik Zwitsers zakmes naar boven en klapte de schroevendraaier uit. Een moment later viel de eerste schroef op de tegelvloer; de overige drie volgden vlug. Het deurtje zakte scheef en bleef op het slot aan de binnenzijde hangen. Met een flinke ruk trok hij het naar buiten.

Op het toilet zat een jongedame, haar blonde haren nog altijd kwiek in een hoge paardenstaart op haar achterhoofd, maar haar huid grijsbruin en ingedroogd. Een jaar of twintig: even oud als zijn dochter nu zou zijn. Gekleed in een geel-blauw sporttenu en met de hockeystick geklemd tussen haar handen. Zoals bij de meeste mummies die hij tegenkwam was haar neus wat verschrompeld, alsof iemand er kleine stukjes van afgeknabbeld had, en waren haar oogleden over de ingedroogde oogbollen naar binnen getrokken. Ze had haar ondergoed nog aan – ze was hier niet gaan zitten om haar behoefte te doen. Dit was er een die het aan had voelen komen, die zich instinctief had teruggetrokken op een rustige plek om daar te wachten op wat komen ging. Haar laatste dagen had ze starend naar de deur van het wc-hokje doorgebracht, met de hockeystick tussen haar handen als enige houvast. Wanneer ze eenmaal stilgevallen waren, duurde het zelden langer

dan een dag of drie.

Michael wendde zijn blik van haar gezicht af en trok de onderkant van de stick naar zich toe. Haar handen maakten een zacht krakend geluid, een voorzichtig protest tegen de schending van haar graf.

'Het spijt me zeer meisje', mompelde hij, 'maar ik heb hem harder nodig dan jij.'

Met een korte ruk trok hij de stick uit haar handen. Hij stapte snel naar achter, voor het geval hij meer beweging veroorzaakte dan hem lief was. Ze bleef echter zitten, haar handen nog steeds verkramp rondom iets dat er niet langer was.

De deur van het hokje – de deur van haar crypte – moest hij hem weer terugzetten? Wie weet vond ze de tegelmuur waar ze nu naar keek iets minder troosteloos. Wie weet zou hij ooit verbrokkelen, zodat zich een weidser uitzicht openbaarde. Gras, struiken, bloemen – een eeuwig graflied dat speelde op de cadans van de natuur.

'Bedankt', zei hij zacht, waarna hij zich omdraaide en met de stick in zijn hand de kleedkamer uitliep.

Buiten brandde de zonsondergang de laatste resten van de dag weg. Hij keek naar de bomen en hun oranjerode herfstblad, dat in de zwanenzang mee leek te smeulen. De tijd temperde zijn enthousiasme nooit. Ieder moment verdween in hetzelfde tempo en de vorige wereld leek inmiddels een eeuwigheid geleden. De sportvelden waren in tien jaar begroeid met wilde lijsterbessen en berkenboompjes, die met hun open kronen al vier meter boven de grond kwamen. Alleen de grove vormen van de velden waren nog zichtbaar en zelfs die zouden met nog eens tien jaar verdwenen zijn. Onder een betonnen overkapping boven de reservebank groeide een jonge eik. Ooit zou de boom het beton opzij duwen en er niets dan losse brokken van overlaten.

De bladeren van een lijsterbes ritselden en de geelbruine kop van een hond verscheen. Het beest hield kort stil en keek speurend rond. Toen hij Michael zag, sprong hij uit de struiken en begon hij te kwispelen en te blaffen.

'Goed zo, braaf Sif', zei Michael terwijl hij zijn rugtas van de grond pakte en de stick tussen een van de banden stak. De hond likte zijn lippen af, vooruitlopend op zijn beloning voor het waken.

'Straks jongen, straks. We zoeken nog wat verder.' Hij torste de rugzak omhoog en hing hem op zijn rug. Sif draaide zijn kop schuin; die typische pose die honden aannemen wanneer ze de werkelijkheid proberen te doorgronden. Daarna begon hij weer te kwispelen en drentelde hij achter Michael aan, al vergeten dat hij zojuist een lekker hapje had verwacht.

'Moedig voorwaarts, maar waarheen?' mompelde Michael in zichzelf.

De hond haalde hem in en liep zigzaggend en met zijn neus over de bestrating voor hem uit.

Michael had zich vaak afgevraagd van welke kleuren Sif gemengd was. Er zat daar ergens een Duitse Herder, gezien Sifs spitse oren en gediensstige opstelling, maar hij had het jachtinstinct van een Beagle en de aanhankelijkheid van een Labrador. Van zijn uiterlijk had Michael nooit veel kunnen maken. De donkergele, gladde vacht was een vuilnisbakken-kenmerk en ook Sifs bouw – gedrongen, iets groter en slanker dan een Beagle en iets kleiner en gespierder dan een Herder – leek een gemiddelde van alle rassen te zijn. Hij liep om het gebouw heen en kwam bij de deur van de sportkantine. Wat maakt het ook uit, dacht hij. Was er nog een hondenras intact, of waren al die heldere kleuren inmiddels vervaagd tot mengelmoesjes van donkergele alleskunnens zoals Sif? Honden die niet maalden om wat hun voorouders geweest waren en alleen maar wilden weten wat er vandaag op het menu stond. Verwilderde beesten die met de tijd zouden vergeten dat ze de mens ooit hadden gediend.

Hij opende de deur van het lage gebouwtje en keek naar binnen. Het licht dat door het vuile raam gefilterd werd, gaf het geheel een dof en doods uiterlijk. Een bar, krukken, wat tafeltjes en een gokkast, alles overdekt met een laagje stof. De meubels stonden nog rechtop en achter de bar hingen de flessen drank nog in de houders. Niemand had deze ruimte in tien jaar betreden.

'Blijf', zei hij tegen Sif.

De hond ging naast de deur zitten, klaar om aan te slaan bij onraad. Michael ging naar binnen, liet de tafels en stoelen voor wat ze waren en liep rechtstreeks naar de bar. Bij de spoelbak stond een volle fles Johnnie Walker. Niet zijn eerste keus, maar het zou wel gaan. Van de zoete rum en likeur – flessen die omgekeerd aan de wand hingen – moest hij in ieder geval niets hebben. De flesjes sinaasappelsap en appelsap in de koelkast waren bedorven, maar uit ervaring wist hij dat de twee flesjes cola nog drinkbaar waren. Hij zette ze bij de fles whisky en beschouwde de bar als afgehandeld. Achter een klapdeur met een rond scheepsraampje vond hij een schemerig keukentje met een frituurpan en een grote vrieskist. De fout om vrieskisten te openen had hij lang geleden afgeleerd. Zelfs als je dagen niet gegeten had, ontnam de geur van overjarige frikandellen en kroketten je de eetlust. Hij trok de keukenkastjes open en vond flessen ketchup en mayonaise waarvan de inhoud geschift en groen naar buiten kwam. Zakken waar ooit brood in gezeten had waren nu ineengezakt en gevuld met een blauwgroene prut. Een pot augurken zag er nog goed genoeg uit om mee te nemen. Achter in een van de lage kastjes vond hij twee blikken tomatensoep waarvan de tekenen gunstig gestemd waren. Ongeopend, roestvrij en opgeslagen op een plek die de afgelopen tien jaar hopelijk niet al te warm was geweest. Hij deed zijn rugzak af en stouwde de blikken en de pot erbij. Terug in de kantine pakte hij de fles whisky en de flesjes cola van de bar. Het paste er nog net in. Zijn tas was groot, groot genoeg voor een wereldreis, maar tussen kookgerei, gereedschap, kleding en een slaapzak schoot er weinig plek over.

Hij gespte de tas weer om en voelde dat hij met dit gewicht niet ver meer zou kunnen lopen.

Het was tijd om een slaapplek te vinden. Hij keek om zich heen. De kantine had een harde vloer en was stoffig, net als de kleedkamer. Buiten zou het beter zijn, hoewel de kou iedere nacht dieper tot hem doordrong. Het zou niet lang meer duren voordat hij voor langere tijd een kamp moest maken. De winter was in aantocht.

Hij trok verder over het sportcomplex langs een plek waar ooit een voetbalveld geweest moest zijn. Het geheel had nog steeds een rechthoekige vorm, omgeven met tribunes en asfalt. Het gecultiveerde gras had alleen plaatsgemaakt voor wilde varianten: bochtige smele en vossenstaart. Ertussen stonden uitgebloeide ranken valse salie. Manshoge vuilboompjes droegen nog zwarte bessen, jammer genoeg giftig voor de mens. De lijsterbessen ernaast waren door vogels al ontdaan van hun oranje vruchten, zodat het enige dat eetbaar voor hem en Sif het wild zou zijn, dat zich ongetwijfeld ergens tussen de struiken bevond. Helaas begon het al te donker te worden. Een stilzittend konijn was al niet meer van een steen te onderscheiden. Michael liep verder langs de tribune, speurend naar de beste plek om de nacht door te brengen.

Onder de tribune zou het wel gaan, hoewel het er hard en kaal was. Bij regen zat hij daar redelijk droog. Het liefst had hij toch een andere plek, een waar zijn oude lijf niet op het beton lag. Hij liep nog wat verder en zag aan het einde van het veld een vreemde vorm staan, iets dat van een afstand een paar flinke struiken leek, maar waarvan hij nu zag dat het te recht was: een vorm die alleen een mens kon bedenken. Klimop had het goal bedekt met camouflagekleuren.

Hij ging erop af, gevolgd door Sif die aangestoken door Michael' nieuwsgierigheid zijn kop laag hield en onderzoekend rondkeek; de wereld tegemoet met een gezonde dosis wantrouwen. Het net van het goal was volledig begroeid. Vanaf de lat hing een gordijn van klimop naar beneden. Michael duwde het opzij en zag een schuilplaats gemaakt van mensenwerk en planten. Het goal met de klimop vormde een tent die niet helemaal waterdicht was, maar die hem toch de nodige geborgenheid gaf, inclusief de zachte grond waar hij zo naar verlangde. Hij zette zijn tas neer, trapte wat van het gras plat en installeerde zich.

De hockeystick bleek prima brandhout. Michael had het ding in tweeën gebroken en van de ene helft wat houtkrullen gesneden. Samen met het hout van een barkruk die hij in de kantine opgehaald had, was het genoeg om op te koken. Zijn timmermanshart had een ogenblik geprotesteerd tegen het verbranden van zulk fraai hout. De gedachte aan het maken van vuur met het vochtige hout van buiten had het protest direct gestopt. Het was zeker vijftien jaar geleden dat hij zijn laatste spijker had geslagen en zijn laatste schroef had vastgedraaid. Van het bouwen van wat dan ook was in deze wereld weinig sprake.

Hij had het vuur opgestart met de pagina's van een thriller die hij uit zijn vorige onderkomen

had meegenomen. Normaal gebruikte hij alleen de gelezen bladzijdes om het vuur mee aan te maken. Nu had hij ook de ongelezen pagina's gebruikt. Het lijk was op de tweede pagina gevonden; hij had zo'n donkerbruin vermoeden dat het moord was. Een zouteloze verhaallijn zou ongetwijfeld naar dezelfde eeuwige moordenaar leiden: de dood zelf die onvermoeibaar als altijd was. Pagina's die in de vlammen beter tot hun recht kwamen dan in zijn handen.

Op drie stenen rondom het vuur balanceerde een roostertje. Het blik erop was wat geblakerd door het vuur, maar het zou wel smaken. Ernaast stond een klein steelpannetje met rijst te pruttelen. Michael wachtte tot het klaar was, zittend bij het kampvuur in zijn tent van klimop. Sif lag op de slaapzak naast hem, schijnbaar ontspannen maar klaar om op te springen op het moment dat Michael naar de steelpan zou reiken. Hij proefde de rijst en goot het melkwitte vocht voorzichtig af in een metalen beker.

'Rustig jongen', zei hij tegen de hond, wiens tong al bijna in de pan hing. Met een combinatietang pakte hij het soepblik van het rooster, waarna hij de inhoud bij de rijst in het pannetje goot. Een dikke drab ontstond.

Terwijl hij at merkte hij op dat de jaren zich lieten smaken in de soep. Bedorven was het niet, toch had het iets stoffigs en droogs, alsof nu zelfs de conserven mummificeerden. Straks kon hij alleen nog maar rijst en pasta eten, tot ook dat dezelfde, broze smaak kreeg.

Nog voordat de bodem in zicht was likte hij zijn lepel af en stak hij hem weer in zijn tas. Het pannetje met het overblijfsel van zijn maaltijd stond op de grond, een kwijlende maar keurig afwachtende hond ernaast.

'Toe maar', zei Michael. Sif schoot naar voren en slobberde het eten naar binnen in een razend tempo. De pan werd tot op de bodem leeg geschrokt, waarna hij volhardend door bleef likken om ieder restje smaak eruit te krijgen. Toen hij eindelijk besloten had dat er echt niets meer in zat, keek hij Michael verwachtingsvol aan.

'Ik weet het jongen, ik weet het. Hopelijk is er morgen meer', bromde hij. De hond maakte een piepend geluid en ging toen liggen, zijn lot met tegenzin aanvaardend.

In kleermakerszit nipte Michael aan het kookwater van de rijst, starend naar de dansende vlammen van zijn kampvuur. Het geflikker had een kalmerend effect. Zijn blik werd altijd naar het vuur getrokken. Na een paar minuten schoven zijn gedachten naar achteren en leken ze alleen nog ergens in zijn achterhoofd als kleine bellen omhoog te drijven, terwijl de rest van zijn geest leeg en rustig werd. Hij had zich vaak afgevraagd of dit effect het gevolg was van al die mensen die de afgelopen honderdduizend jaar in dit soort vuurtjes hadden gestaard voordat ze gingen slapen. Wanneer de dagelijkse uitdagingen weer overwonnen waren kon het hoofd tot rust komen. Zolang men binnen het licht van het vuur bleef, was alles veilig. Een beginsel dat in de genen van de mensheid was geslopen, zo hypnotiserend waren de vlammen nu.

Toen hij het kookwater op had, schonk hij zichzelf nog wat whisky in. Genoeg om de scherpe kantjes van de opkomende kilte af te halen en te weinig om straks, als hij in zijn slaapzak lag, onderkoeld te raken doordat hij niets meer voelde. Binnenkort moest hij echt naar binnen verkassen. De ochtenden werden almaar klammer.

De wilde dans van de vlammen was tot stilstand gekomen, hoewel de dansvloer nog gloeide. Nu en dan sprong er een vlam op die zich na enkele vlugge pasjes weer achter de coulissen terugtrok. Michael rolde een aluminium slaapmatje uit dat de kou uit de grond tegen moest houden. Het schuim dat erin verwerkt was maakte dat hij ietsje zachter lag, hoewel het vele gebruik de meeste veerkracht weggenomen had. Een echt matras zou wel weer fijn zijn. Zo een waar je grotendeels in verdween als je erop ging liggen. Wie weet zou hij morgen wel een plek met zo'n matras vinden.

Zittend in zijn slaapzak trok hij een deken uit zijn tas, die hij naast zich uitspreidde. Sif liep rondjes achter zijn staart aan tot hij de perfecte houding had gevonden, zakte door zijn poten en ging met een zucht liggen. Michael sloeg een deel van de deken of Sif heen en kroop zo dicht mogelijk tegen zijn hond aan, ondertussen verder in zijn slaapzak schuivend tot alleen zijn gezicht nog zichtbaar was. Min tien graden was de overlevingswaarde van het ding – maar overleven was iets anders dan behaaglijk slapen.